

*Černý panter představuje ...
černocho.
A Wonder Woman představuje...
ženu. A proto Thor zcela logicky
představuje... ženu.*

Autor: Gregory Hood

Lze vůbec zneužít perverzi? Thor od Marvelu má s germánským rodnověřstvím společného asi tolik, jako kvílející čarodějnice Madonna s Bohorodičkou. Celá geneze komiksového charakteru je naprosto záměrnou urážkou staré evropské víry a jejího hodnotového systému. Nedávná kontroverze s transformací marvelovského Thora v ženu ukazuje, že i pokřivené západní symboly je třeba dále podrýt a svrhnout, jelikož moderní kultura postrádá schopnost stvořit cokoliv původního či obdivuhodného.

Autoři komiksu nepřesadili jednoduše boha hromu do vymyšleného univerza, aby mohl bojovat s Galactusem nebo Absorbing Manem. Marvel mu vnutil dvojí identitu, a Thor se čas od času stává slabým Dr. Donaldem Blakem. Odin donutil Thora tuto identitu přijmout, aby se naučil pokoře a stal se „hodným“ toho nosit Mjólnir.

Nejnovější marvelovské filmy – které formují vnímání postav u většiny diváctva – se s premisou dvojí identity nadobro rozžehaly. I bez kladiva Mjólniru a své božské síly zůstává filmový Thor velmi zdatným bojovníkem, schopným – řečeno s agentem Coulsonem – „udělat z nejlépe vycvičených profesionálů na světě bandu ochrankářů z nádraží.“

Zároveň ale tvůrci zachovali motiv zlomení hrdého Thora a jeho přeměny na **bojovníka za rovnostářství** (a záhadné mnohonárodní vládní agentury). Thorovy vznešené způsoby a urozená linie poslouží jako rekvizita pro laciné vtípky a Thor se stane „hodným“ teprve tehdy, když řekne Lokimu, aby se **přestal chovat jako Hitler** a obětuje se, aby učinil svět bezpečným pro Natalii Portman.

I když je filmový Thor karikaturou, zůstává pokřiveným obrazem skutečného Thora, pradávného západního archetypu síly. Navíc se i přes ztrátu svých superschopností nepřestává považovat Thora. Subverze se odehrává na úrovni ideologie, nikoliv identity – Thorova síla a vůle je „zlomena“, přetvořena a použita k záchraně demokratického muže (nebo, v případě Portman, ženy). Na plátně se tak odvíjí příběh vojáků ze Seal Team Six, kteří projdou peklem, aby se jejich dcerky mohly natrásat jako **Miley Cyrus**.

Oproti tomu komiks oprostuje Thorův charakter od jeho základních charakteristik. Stan Lee Thora v jeho skutečné podobě **vyobrazil** coby „dávného Vikinga, s vlajícím plnovousem, helmou s rohy a bitevním kladivem.“ Thorovo vědomí však zůstává do jisté míry rozdělené. Zatímco „Blake“ je „Thorem“ vždy, jeho status coby jeden z Ásů působí spíše podmíněčně,

než jako něco imanentního. A tak – jak tvrdí obhájci nedávné Thorovy změny pohlaví, komiksový Thor není vždy mocným severským bohem, **někdy** je jen člověkem – nebo třeba **žábou**. Podobně jako slovo Kristus slouží Thor spíše jako **titul** a nikoliv jméno.

Proto může Marvel **vyhlásit**. „Nejde o Onu-Thora. Není to Lady Thorová ani Thorita. Toto je Thor. Toto je ten THOR marvelovského univerza. Nepodobá se však žádnému předchozímu Thorovi.“ Ve skutečnosti tomu tak není – ztělesnění moci se pouze přesouvá do politicky korektnější nádoby. V marvelovském univerzu totiž není Thor hrdinou a dokonce vlastně ani Thorem – tím je Mjólnir a v něm obsažená moc. Konec konců stojí na zbrani: „Každý (a očividně i každá) kdo vládne tímto kladivem, pokud je toho hoden, bude vládnout i Thorovou mocí.“

Ruku v ruce s oznámením Marvelu přichází nová podoba „nehodného Thora“, zbaveného moci, který **vypadá** jako archeofuturistický **barbar** jako vystřižený ze snů a kolektivního nevědomí Nové pravice. Možná ho jen omrzelo bojovat za bezpečnější svět pro Tumblr.

Jako vždy v podobných případech i zde nacházíme finanční pohnutky – podle Marvelu nová podoba komiksu „přímo osloví dlouho opomíjené obecnost pro americké komiksy: dívky a ženy.“ Jak ale **ukázal** časopis Time, dneska komiksy příliš nekupují ani hoši, natož pak děvčata. I když může dojít k sotva znatelnému nárůstu mezi čtenářkami, podobný prodejní trik jako změna pohlaví nebo rasy zpravidla zajistí, že si nejnovější vydání komiksu koupí cílová skupina – tedy hlavně „muži středního věku.“

Ženský Thor proto esteticky odpovídá podobě dívky z obálky – „silné“ ženské hrdinky, která ale zrovna **nepřipomíná ženské vzpěračky** a sotva by na bench pressu zvedla stokilovou činku, natož pak v souboji předčila ledového obra. Zobrazení „silných“ žen jako Buffy – Přemožitelky upírů nebo Lary Croft v sobě s cílem zapůsobit na mužské oko snoubí vzhled dívek z obálek a mužnou akci. To nevyhnutelně vede k **požadavkům na ženštější superhrdinky**, které své nepřátele poráží „ženskými“ dovednostmi. (Čím přesně? Sloganem o toleranci, načmáraným přes selfie vyvěšená na Instagramu?)

Nezapomínejme ale i na motivaci ideologickou: komiksoví hrdinové – zvláště ti „**zrození někdy mezi lety 1938 a 1944 na Lower East Side**“ – často odráží dvojí fantazii subverze a asimilace. Superman představuje nejjasnější příklad. Je cizím prvkem (dokonce z jiné planety) – přesto však vystupuje i jako typický příslušník amerického národa. Jak se však Amerika díky své nenapravitelné historické vazbě na Evropu stává stále víc **passé**, sami superhrdinové se museli vzdát svých vazeb na historický národ nebo i vlastní rasové identity, aby mohli zůstat „hrdiny.“

A tak jsme v rámci tohoto procesu svědky rasových proměn řady charakterů, jako např. Nicka Furyho, který se v **komiksu** i filmu z vojáka období 2. sv. války (i když vojáka, vedoucího „rasově integrovanou elitní jednotku“) transformoval v Samuela L. Jacksona. Podobně už v komiksech dnes nejde ani tak o vyprávění příběhu, ale o další repetici náležitěho kusu propagandy ohloupenému publiku. Proto Archie brzy zemře, zachycujíc kulku fanatického obhájce 2. dodatku americké ústavy, vypálenou na jeho homosexuálního přítele – který je

„sezdán“ s černochem. Sovětská propaganda v porovnání působí jako esence jemnosti.

Co se naopak podle všeho neuchytí nikdy, jsou hrdinové stvoření bez vazeb na minulou bílou identitu nebo západní archetyp. Zpravidla mají za následek nezamýšlený smích, jako „Černý panter“ – a ten se přitom dá z téhle kategorie považovat asi za to nejlepší. Pochází z „technicky pokročilého“ státu Wakanda, ohrožovaném zlým, kvazi-afrikánským státem Azanií a jejími podobně odpudivými bojovníky jako např. „Voortrekker.“ Určující – a pohříchu jedinou – charakteristikou je u těchto hrdinů afirmativní akce jejich rasa, přítomnost vagíny nebo provozování jednoho ze sexuálních fetišů, které se naše společnost rozhodla oslavovat.

Proto jsme donekonečna sekýrováni požadavky na přeobsazení stávajících hrdinů komiksových stránek a filmového plátna – nutně přeci potřebujeme černého Batmana nebo Jamese Bonda. Jedině tím můžeme přesvědčit příslušníky menšin nejrůznějších druhů, že i z nich se mohou stát obecně přitažliví a uznávaní hrdinové.

Konec konců, Černý panter představuje ... černocha

A Wonder Woman představuje... ženu.

Abychom se s tím vypořádali, jednoduše využijeme oblíbenější charakter. Archie měl být oslavou klasických zdravých amerických hodnot – takže změním ohnisko na homosexualitu a kontrolu zbraní.

Kapitán Amerika představuje patriotismus... takže z něj uděláme černocha.

Batman představuje spravedlnost ... a tak nám dobří republikáni z Wall Street Journal říkají, že ho nutně „potřebujeme“ také vbrzku změnit na černocha.

Jedná se o formu cargo kultu, která nám přinesla skutečně velkolepou historickou podívanou: když si Faustin I Haitský v nápodobě Napoleona na hlavu nasadil lepenkovou korunu nebo když Amerika kolektivně předstírala, že rýmovánky Mayi Angelou na úrovni mateřské školy, přednášené při příležitosti prezidentské inaugurace, lze označit za poezii.

S Thorem se však pohybujeme na jiném poli. Coby božstvo je Thor dost možná nejdůležitějším ztělesněním původní evropské náboženské tradice a zcela jistě nejoblíbenější mezi obyčejnými lidmi předkřesťanské éry. John Lindow ve své *Norse Mythology* ukazuje, že nikoli Odina, ale jeho syna Thora středověké skandinávské zdroje identifikují coby symbol staré víry a proces konverze pak popisují jako „souboj mezi Kristem s Thorem.“ Během neklidné doby současné existence křesťanství a pohanství nosili vyznavači starých bohů Thorovo kladivo jako přívěšek kolem krku – zvyk, uchovávaný (novo)pohany (a některými metalisty) dodneška.

Thor proto nabývá – na rozdíl od Supermana nebo Batmana specifického významu. Udělat z něj komiksovou postavu je samo o sobě dost zlé, jde totiž o charakter, založený na božstvu, které bývalo hlavní postavou germánské civilizace, chápaní a zobrazující svá božstva velmi

svébytným způsobem. Lze si domýšlet, že dobrodružství „Mojžíše“, prosícího Boha, aby utopil lupiče v Greenwich Village, nebo „Muhammada“ využívající pomoci přátelského džina k přelstění Dr. Octopuse, by bylo vnímáno jako nejpapné (i když dosti zábavné).

I pokud však přijmeme ironickou „povznesenost“, Stan Lee vytvořil Thora na základě našeho zidealizovaného obrazu Vikingů pozdní pohanské éry a vepsal ho do něj. Proto patří do určitého kontextu, reprezentujícího jistě dříve existující lidské společenství. Dobrodružství i proměny komiksových hrdinů musí dávat smysl v rámci jejich světa. Obvyklá námitka – „všechno je možné“, protože se pohybujeme v kouzelném vymyšleném světě – zde pozbývá smysl, charakter totiž vychází z daného kulturního kontextu a je jím definován.

Navíc i ve fiktivních světech mají kouzelné a nadpřirozené úkazy svá pravidla a souvislosti. V *Písni ledu a ohně* se objevuje magie, přesto nemůže uprostřed knížky začít odseknutá hlava Neda Starka poletovat okolo o nic snáz, než můžou Divocí prolomit Zeď tanky Abrams. Ani v marvelovském univerzu nemůže být Thor ženou a zůstat Thorem, stejně jako Kočičí žena nemůže být mužem a zůstat Kočičí ženou.

Změnu Thorova pohlaví chápeme jako politické prohlášení – tak je také svými tvůrci zamýšlena. Mít dnes totiž bílého (vpravdě nordického) mužského hrdinu, spojeného s germánskou minulostí a oplývajícího mužnými ctnostmi není přípustné. Dokonce i ve své nejbastardizovanější, nejdegradovanější a nejzvrácenější podobě znamená popkulturní existence bílého muže Thora políček do tváře všemu, čím naše kultura učí být mladé hochy. Marvelovský Thor musí být ženou – a jako další krok i barevnou.

Protože každý nově vytvořený symbol bude při porovnání s těmi původními působit trapně a uboze, musí si získat politická korektnost široký apel subverzí a parazitismem na už existujících populárních symbolech. Skutečně – i ve své nejponiženější podobě ční evropské kulturní symboly vysoko nad kulturou afirmativní akce. Většina Američanů – hlavně dětí – to instinktivně cítí. „Super bojovník proti diskriminaci“ konec konců jen těžko zaujme představitelství normálního sedmiletého dítěte.

V zájmu objektivit je na místě dodat, že měnění podoby a dokonce i ‚ohýbání‘ pohlaví není v kánonu evropského náboženství nic nového. Loki se v rámci lsti namířené na obra převtělil do klisny a stal se Sleipnirovou matkou. I když však androgynní a tvary snadno měnící Loki v průběhu četných dobrodružství bohům (včetně Thora) pomáhá, zplodí také zruďná stvoření, která nakonec přinesou zkázu světa bohů a chaos. Z toho vysvítá pochopení: i když vedou perverze a chaos k dosažení krátkodobé výhody, nakonec přispívají k procesu degenerace a konečnému zániku. Loki je skutečně hluboce zvrácenou – i když nikoli zcela „zlou“ v křesťanském pojetí – postavou.

Mytologie dokonce obsahuje i příběh, v němž musí Thor vystupovat jako žena – *Brymskviða*. S Lokiho pomocí se Thor přestrojí za Freju, aby během ‚své‘ svatby získal zpět ukradené kladivo. Obři si málem dají dvě a dvě dohromady („nevěsta“ mj. spořádá celého vola), ale Loki přichází s jednou úsměvnou výmluvou za druhou. Snadno si dovedeme představit, jak se naši předci při vyprávění tohoto příběhu u ohňů popadali za břicha.

Brymskviða je tak zábavná a vtipná proto, že evropská náboženství i germánské křesťanství chápala nezbytnost společenských norem a hierarchie. Role pohlaví se ohýbala k dosažení humorného efektu nebo snad za mimořádných okolností (legendární „štítonošky“). Bylo by ale pokládáno za nepochopitelné „být hrdý“ na podryvání norem – čím halasněji se někdo chlubí svou hrdostí, tím méně důvodů k ní zpravidla mívá.

To si ale Amerika nedokáže přiznat – konec konců „všichni lidé jsou stvořeni rovni.“ A tak i bozi, jejich symboly a dokonce i smyšlení hrdinové méně úpadkových časů musí být poupraveni tak, aby dodali lidem sebevědomí. Nakonec se hodnota takového symbolu rozpadne na kousíčky a ten se stane objektem nezájmu a pohrdání – přesně to se dnes odehrává s americkým vlastenectvím a identitou.

Marvel se k tomu svým przněním Thora ochotně přidává. Měli bychom za to být vděční – i když jsou totiž kluci, ohánějící se plastovým *Mjolnirem*, lepší než nic, podobné myšlení jen oddaluje nevyhnutelné. Evropské kulturní symboly, zvyky i bohové musí přestat fungovat coby zdroje vykrádání pro další existenci důmyslného praktického vtipu, kterému říkáme americká kultura a stát se zdrojem skutečné, živoucí Tradice.

Mimoto Thor není socialistický plyšák, ale rudovousý bůh války. Díky marvelovskému Thorovi – ženě Evropané snad začnou rozlišovat a intenzivněji se pít po skutečném zdroji Tradice, na níž mediální společnosti léta parazitovaly.

Jistě, jedná se o urážku – ale měli bychom se spíš vysmívat tomu, jak uboze jsou někteří ochotni jednat, aby se cítili mravně.

Také neuškodí si připomenout závěr *Brymskviða*. Thor získá své kladivo nazpět a vypořádá se s danou situací svým oblíbeným způsobem – *Mjolnirem* všechny nepřátele pobije.

Ještě nějakou dobu můžeme vést podobné hry a trpět nová komiksová univerza, kde barevní dostávají zapláceno za svou přítomnost a **devianti** nedostávají zapláceno za své hříchy. Nakonec si ale nevyhnutelně synové Evropy uvědomí, že **bohové Copybook Headings** nebo bohové Severu se musí vrátit.

Článek Gregory Hooda **Subverting Thor** byl převzat ze stránek Radix Journal.